

BUSINESS SWEDEN

INVEST

NÄR FÖRETAGEN INVESTERAR

SVERIGE I DEN GLOBALA KONKURRENSEN
OM DIREKTINVESTERINGAR

FÖRORD

SVERIGE EN MÖJLIGHET FÖR UTLÄNDSKA INVESTERARE

Sverige är en liten öppen ekonomi som behöver utlandsmarknader och utländska direktinvesteringar (*foreign direct investment, FDI*). Genom att tillföra kapital, kompetens och globala kontaktytor bidrar vårt internationaliserade näringsliv till tillväxt och sysselsättning och gör att Sverige kan fortsätta ligga i framkant i den globala konkurrensen. De utländska företagens närvaro i Sverige sätter press på svenska företag att växa och förnya sig.

Utländska direktinvesteringar utgör en grundstomme i den svenska ekonomin, vilket tydligt illustreras av det faktum att utländska företag står för närmare hälften av Sveriges varuexport. Därför är det ett viktigt område att fokusera på för politiska beslutsfattare och en mängd aktörer. Med ett investeringsvänligt klimat kan vi konkurrera om kapital och kompetens på den globala arenan.

Business Sweden ansvarar för Sveriges statliga investeringsfrämjande. Vi hjälper internationella företag att investera och expandera i Sverige, med inriktning mot investeringar som skapar störst värde för svensk ekonomi och där företagsnära insatser gör mest nytta och skillnad.

Den strategiska inriktningen för investeringsfrämjandet fokuserar på områden som är viktiga för Sverige och attraktiva för internationella investerare. Investeringsarna kan ta många olika former som till exempel nyetableringar, expansionsinvesteringar, affärssamarbeten och kapitalinvesteringar.

Omvärldens intresse för att investera i Sverige är fortsatt stort och har potential att öka ytterligare, till exempel inom storskaliga datacenters. Sverige har ett gott varumärke och är starkt associerat med innovationskraft, transparens och stabilitet. Detta är viktiga parametrar för utländska investerare, särskilt när den geopolitiska osäkerheten ökar i omvärlden. Men för Sverige blir det avgörande om vi kan lyckas presentera och marknadsföra tydliga och spetsiga erbjudanden till internationella företag och aktörer så att de väljer Sverige som plats att bedriva sin verksamhet på.

Den här rapporten visar hur utländska direktinvesteringar har utvecklats från det omvälvande 1990-talet fram till idag – både globalt och till Sverige. Rapporten illustrerar statistiken med några exempel på utländska företag som nyligen tagit beslut om att investera i Sverige. Den belyser kopplingen mellan statistiken och det praktiska, operativa arbete som bedrivs inom investeringsfrämjandet, samt avslutar med en trendspaning om vad vi kan förvänta oss av framtiden.

I en bilaga finns fördjupat material om hur statistiken för utländska direktinvesteringar i Sverige tas fram. Siffrorna ger en bild av det utländska affärsintresset för Sverige och svenska företag och hur det förändras över tid och med konjunkturen. Men tillväxten i direktinvesteringarna är också ett uttryck för de strukturella förändringar som ägt rum i världsekonomin och Sverige de senaste decennierna.

Vi hoppas att rapporten ska vara intressant läsning och bidra till kunskap om hur Sverige kan stärka sin internationella konkurrenskraft genom att dra nytta av utländska direktinvesteringar. Sverige ska vara en naturlig hemvist för globala företag.

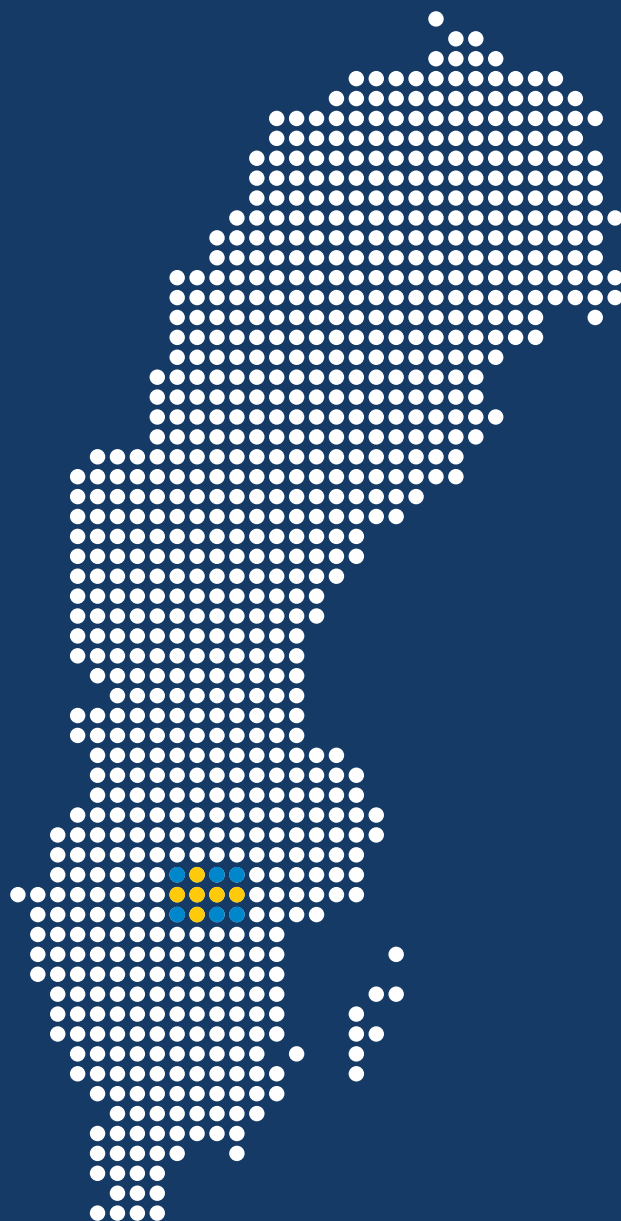
**ULRIKA CEDERSKOG
SUNDLING**

Executive Vice President
Invest, Business Sweden

LENA SELLGREN

Chief Economist
Business Sweden

SAMMANFATTNING

- Förutsättningarna för internationellt företagande har förbättrats radikalt från det omvälvande 1990-talet fram till idag. Den snabba IT-utvecklingen, utbyggda kommunikationer och transporter och en global kapitalmarknad har sänkt ribban för företagens utlandsexpansion. Länder anstränger sig också mer för att med olika medel attrahera utländska investeringar. Samtidigt kan den aktuella, politiska motreaktionen mot globaliseringen till viss del bromsa en fortsatt internationalisering av näringslivet.
- Sverige har med sitt internationellt konkurrenskraftiga näringsliv och investeringsklimat en stark position för att vinna utländska investerares intresse, även om Sverige tappat något gentemot konkurrentländer under senare år. Inflödet av utländska direktinvesteringar (FDI) i Sverige uppgick till 104 miljarder SEK 2016, vilket är i nivå med genomsnittet för perioden 2000–2016. Sammantaget uppgick de utländska direktinvesteringstillgångarna till 2 725 miljarder SEK 2016, vilket motsvarar 62 procent av BNP. Det finns ännu inga säkra siffror för 2017.
- På praktisk nivå arbetar investeringsfrämjande organisationer – i Sverige Business Sweden – med att attrahera utländska företag och underlätta för dem att investera och expandera sina verksamheter. Här mäts resultatet i form av konkreta investerings- och expansionsprojekt. Intressanta utländska investeringar i Sverige i form av nyetableringar 2017 var bland andra amerikanska Amazon Web Services, indiska HCL och japanska UNIQLO.
- En trendspaning visar att de globala direktinvesteringarna kommer att påverkas positivt av en fortsatt god utveckling av världsekonomin, internationalisering av tillväxtländernas näringsliv och små och medelstora företags ökade närvaro på utlandsmarknaden. De närmaste åren kommer USA:s skattereform att ge kraftig påverkan på de globala direktinvesteringarna: En skatterabatt ger incitament för amerikanska företag att ta hem vinster från utlandsverksamheten samtidigt som den sänkta bolagsskatten attraherar utländska företag till USA.
- Ur ett svenskt perspektiv är det särskilt Asiens snabba internationalisering och Storbritanniens kommande utträde ur EU ("Brexit") som ger nya möjligheter för utländska investeringar.

INTERNATIONELLA DIREKTINVESTERINGAR

DET STORA LYFTET

Bakom det enskilda företags beslut om utlandsinvesteringar finns huvudsakligen tre typer av motiv: att nå nya marknader, att sänka kostnaderna – och därmed öka produktiviteten – samt att nyttja eller förvärva strategiska tillgångar. Ofta ligger flera av motiven bakom en investering, men väger olika tungt i olika situationer. Till strategiska tillgångar räknas här till exempel talang och kompetens, forskning och utveckling (FoU), teknologi, varumärken och patent samt, inom vissa branscher, råvaror som olja, gas, mineraler och även ”grön” energi. Företagets yttersta drivkrafter bakom utlandsinvesteringar är strävan efter ökade intäkter och förbättrad lönsamhet.

OLIKA FÖRETAG, OLIKA BEHOV

Hur den enskilda utlandsinvesteringen sedan utformas grundar sig på en mix av faktorer som, förutom de ovan nämnda motiven, beror på företagets interna förutsättningar och verksamhet, konkurrenssituationen och villkoren på olika

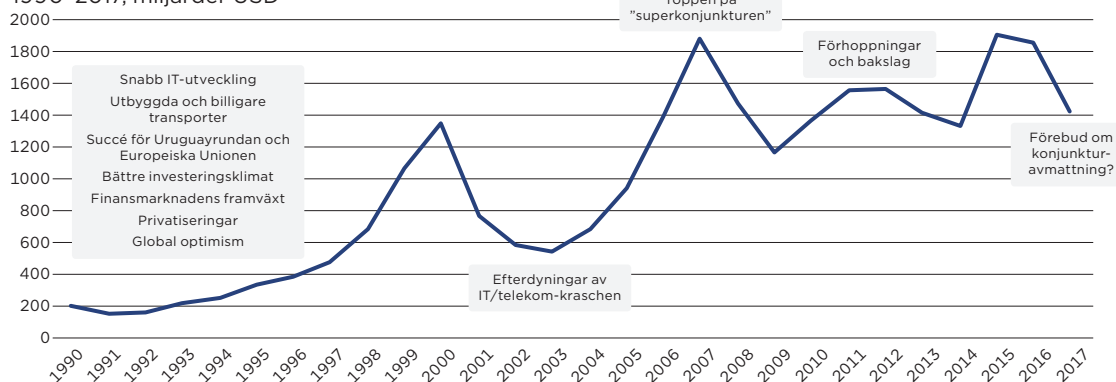
marknader. Marknadsdrivna *horisontella* investeringar innebär att delar av företagets verksamhet i hemlandet kopieras på en eller flera utlandsmarknader.

Dagens teknik, kommunikationer och transporter gör det också möjligt att på ett genomgripande sätt bryta upp produktionen i sina beståndsdelar och lokalisera den geografiskt till länder och regioner som erbjuder goda förutsättningar för pris, kvalitet och tillgänglighet. Dessa (främst) kostnadsdrivna, *vertikala* investeringar splittrar upp produktionsprocessen i olika led i förädlingskedjan och utnyttjar samordningsvinster samt skillnader i faktorpriser (löner och räntor med mera) mellan länder.

Under senare år har takten i utlokaliseringen av tillverkning till låglöneländer saktat in och i enskilda fall vänts i sin motsats till hemtagning av produktion, så kallad *re-shoring* – detta till följd av ökad automation, digitalisering och efterfrågan från företagens kunder på innovationsför-

EN PLATTFORM FÖR FRAMSTEG

Årliga inflöden av utländska direktinvesteringar (globalt)
1990–2017, miljarder USD

Källor: UNCTAD; Business Sweden (2018)

måga och snabba omställningar i produktion och leveranser.

DÅ STJÄRNORNA STOD RÄTT

Diagrammet på sida 6 visar hur de globala direktinvesteringarna tog fart i början av 1990-talet genom en kombination av gynnsamma faktorer. Den snabba utvecklingen inom informationsteknologin medförde dramatiskt förbättrade möjligheter för företagen att effektivt styra och övervaka verksamheter i utlandet. Företagen kunde införa nya datorstödda affärssystem och samtidigt dra nytta av en snabbt moderniserad och utbyggd infrastruktur för person- och godstransporter i stora delar av omvärlden, med sänkta kostnader som följd. Utlokaliseringen av produktion och andra aktiviteter till lågkostnadsländer tog fart på allvar.

De multilaterala handelsförhandlingarna i den så kallade Uruguayrundan slutfördes framgångsrikt 1995 med ett brett och banbrytande avtal som innebar kraftigt sänkta tullar och avveckling av andra handelshinder. Samma år skapades världshandelsorganisationen WTO (*World Trade Organization*) med säte i Genève. Europeiska Unionen var inne i en framtidsytande politisk process med skapandet av den inre marknaden, med sikte på fri rörlighet för varor, tjänster, människor och kapital. I många länder genomfördes privatiseringar av tidigare statliga verksamheter, vilket öppnade för nya investeringar över nationsgränserna. Genom den tekniska utvecklingen och omfattande regeländringar blev nationellt inriktade banker och kreditinstitut del av en global kapitalmarknad.

Från Berlinmurens fall 1989 och ett drygt decennium framåt surfade investerarna på en våg av global framtidsoptimism, med en utbredd politisk konsensus kring betydelsen av framgångsrika företag och bra affärs- och investeringsklimat. De

globala direktinvesteringarna sköt i höjden i en sjufaldig ökning av volymerna från 1990 till toppen på konjunkturen 2007. Därefter har tillväxttakten planat ut.

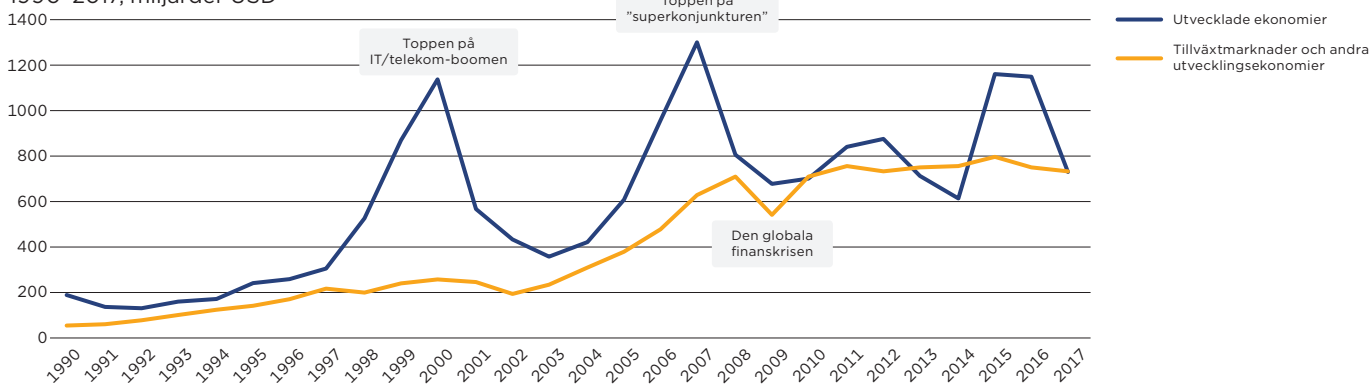
VAL AV ETABLERING

Företag expanderar i utlandet genom nyetablering eller förvärv av redan existerande företag och verksamheter. En variant på förvärvet är ett samgående av företag, en fusion, vilket ibland sker när företagen är jämbördiga till storlek och marknadsvärde. En nyetablering kan innebära allt från öppnandet av ett mindre säljkontor till en större nyinvestering, i till exempel en produktionsanläggning eller ett forskningscenter. I praktiken sker etableringen oftast i flera steg, där företagen först lär känna marknaden och successivt utvärderar olika strategiska alternativ innan en större investering äger rum. Ett antal expansionsinvesteringar kan sedan följa på den ursprungliga investeringen för att utöka den befintliga verksamheten eller expandera på andra områden.

Det vanligaste sättet för företag från OECD-länderna att etablera sig i utvecklings-ekonomier är genom successiva investeringar i ny kapacitet, då själva syftet med etableringen ofta är att expandera på en ny marknad (som också kan vara en plattform för export). Andra skäl är att omogna ekonomier erbjuder färre förvärvsobjekt och att svagheter i regelverken och bristande transparens gör att förvärv av lokala företag kan vara riskabla. För tillträde till OECD-ländernas marknader är däremot företagsförvärv den helt dominerande etableringsformen sett till gjorda kapitalinsatser och antal anställda. I Västeuropa är det idag ganska sällsynt att företag etablerar sig genom att "börja från början" med en helt ny produktionsanläggning (så kallad *greenfield*-investe-

PARALLELL EXPANSION

Årliga inflöden av utländska direktinvesteringar (globalt)
1990–2017, miljarder USD

Källor: UNCTAD; Business Sweden (2018)

ring). Det vanliga tillvägagångssättet är istället att bygga upp ny kapacitet kring en redan existerande verksamhet.

Diagrammet på sida 7 visar hur utländska direktinvesteringar i såväl utvecklade länder som tillväxtländer och utvecklingsekonomier har accelererat. Medan investeringarna i utvecklingsländerna främst har syftat till att etablera närvaro och bygga ny produktionskapacitet visar de tydliga topparna 2000 och 2007 hur en uppdriven förvärvsfrekvens och höga företagsvärderingar slår igenom i siffrorna för utländska direktinvesteringar i avancerade ekonomier. Kartbilderna på motstående sida illustrerar den i många länder kraftiga ökningen av utländska direktinvesteringstillgångar i relation till BNP mellan 1995 och 2016.

GYNNSAMT FÖR SVERIGE

Utländsinvesteringar har bidragit till de svenska multinationella företagens framgångar och – i ett antal branscher – globala styrkepositioner. Erfarenheter som vunnits på de utländska marknaderna har kunnat hämtas hem och omsättas i teknisk och organisatorisk kompetens med en ökning av produktiviteten och det inhemska omvandlingstrycket som följd. Konkurrentkraften på hemmaplan har ökat parallellt med konkurrentkraften i utlandet. I en ekonomi som länge varit öppen för internationell handel har svenska lokala konkurrenter och underleverantörer därmed fått ytterligare impulser att vara innovativa. Detta har medfört gynnsamma resultat för näringslivet i stort.

Utländska investeringar har visat sig kunna ge goda effekter även på värdlandets ekonomi, främst genom den produktivitetshöjning och det konkurrenstryck som de nya företagen bär med sig. Skiljelinjen går här inte mellan utländska och inhemska företag utan mellan nationella företag och multinationella företag som blir mer effektiva genom bland annat större resurser för FoU, bättre utbildad personal och tillgången till ett globalt produktionsnätverk. Produktivitetsoökningen slår igenom oberoende av på vilket sätt investeringen äger rum. Forskningsresultat pekar entydigt på

att nationella företag ökar sin produktivitet om de förvärvas av multinationella företag (inhemska eller utländska).

Den samhällsekonomiska vinsten ligger också i att värdlandets företag och konsumenter får tillgång till nya varor och tjänster av hög kvalitet. Många utlandsetableringar sker bland annat för att bättre kunna anpassa produkterna till den lokala marknaden. Kunskapsöverföring till det lokala näringslivet (så kallade *spillover*-effekter) av delar av de utländska företagens strategiska tillgångar genom informationsläckor, cirkulation av nyckelpersoner och kopiering bidrar ytterligare till dynamiken och tillväxten i ekonomin. *Spillover*-effekterna varierar från bransch till bransch och mellan ekonomier i olika utvecklingsstadier. För Sverige är effekten tydlig bland startup-företagen, som gynnas av att Sverige har ett brett utbud av kompetenser för den här typen av företagande och snabbt kan ta till sig det senaste inom nya teknologier och affärsmodeller.

INVESTERINGAR OCH SAMHÄLLE

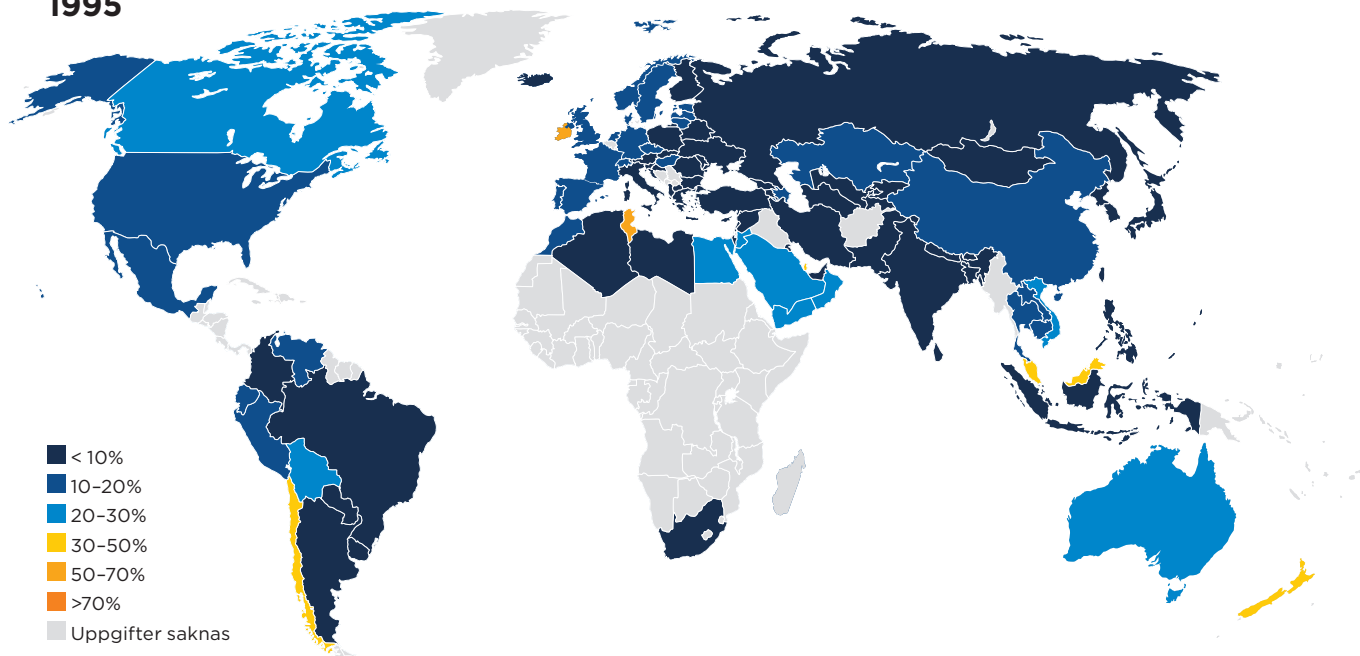
Trots att utländska investeringar för med sig en produktivitetsoökning på företags- och branschnivå måste vissa förutsättningar finnas på plats för att värdlandets ekonomi ska gynnas i sin helhet. Allmänt gäller att utväxlingen från investeringarna ökar med en högre ekonomisk och institutionell utvecklingsnivå, där även graden av exportorientering och finansmarknadens funktion spelar in. Forskningsresultat har också bekräftat det ganska självklara faktum att utbildningsnivån är av stor betydelse för näringslivets förmåga att ta till sig avancerad teknologi, idéer och innovationer från de utländska investeringarna. En god absorptionskapacitet i ekonomin för avancerad teknologi bidrar till att öka landets tillväxttakt. Ju bättre utbyggd social och fysisk infrastruktur, desto mer gynnas värdländer av utländska investeringar.

Vid till exempel företagsförvärv och fusioner beror utfallet initialt på företagets kvaliteter. Men den efterföljande utvecklingen påverkas av värdlandets miljö och förutsättningar att vidareutveckla verksamheten.

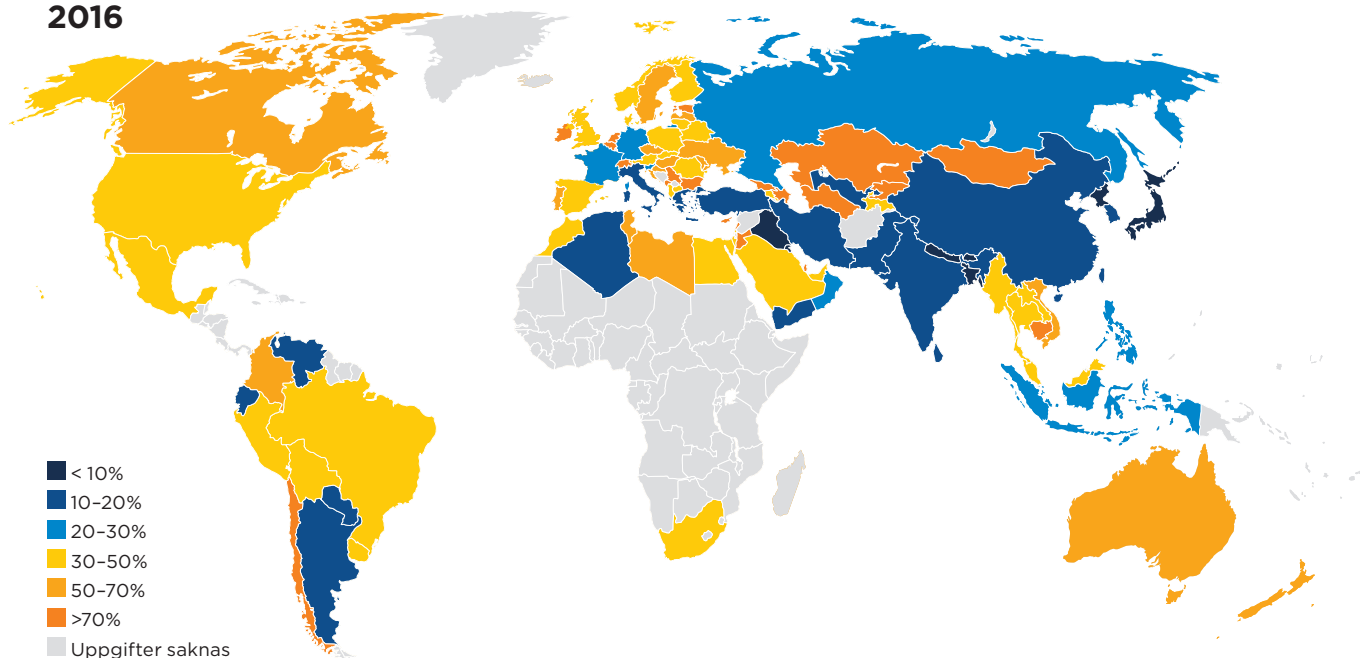
DIREKTINVESTERINGAR SPEGLAR GLOBALISERINGEN

Utländska direktinvesteringstillgångar som andel av BNP, procent

1995

2016

Källor: UNCTAD; Business Sweden (2018)

UTLÄNDSKA DIREKTINVESTERINGAR I SVERIGE

VÄGEN MOT TOPPEN

Sverige har sedan mitten av 1990-talet varit ett betydande värdland för utländska direktinvesteringar. En rad inhemska och internationella (se föregående avsnitt) faktorer samverkade då för att driva på det utländska intresset. Sveriges EU-inträde 1995 liksom en period av omfattande avregleringar och privatiseringar av tidigare offentliga verksamheter gav utländska företag nya incitament att exploatera potentialen för investeringar i Sverige. Den svenska kronan var lågt värderad, vilket gjorde det förmånligare att förvärva svenska företag.

Flera storaffärer genomfördes, bland annat det brittiska läkemedelsföretaget Zenecas förvärv av Astra (1999) samt förvärven av de svenska fordonsföretagen Volvo Personvagnar och Saab av Ford (1999) respektive General Motors (2000). Samtidigt bidrog en rad strukturella reformer – som vidtog vid den tidens sanering av statsfinanserna – till att Sveriges investeringsklimat rankades allt högre i internationella jämförelser. Detta gav en stabil grund för Sveriges möjligheter att attrahera

utländska nyetableringar och expansionsinvesteringar på bred front.

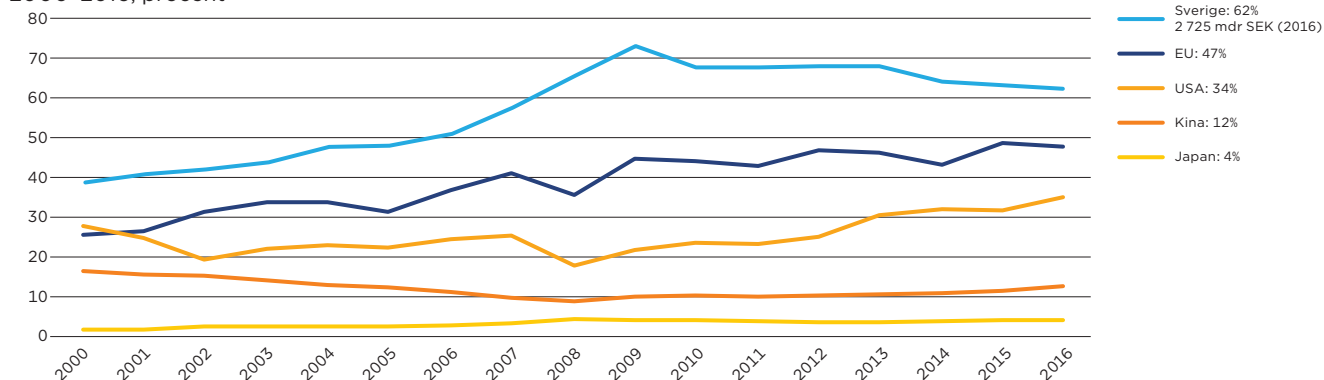
Som diagrammet nedan visar är Sverige idag starkt internationaliserat mätt som de utländska direktinvesteringstillgångarnas storlek i relation till BNP. Den nedåtgående trenden sedan 2009 beror på att tillgångarna har vuxit endast långsamt samtidigt som den svenska ekonomin har varit inne i en period av stark tillväxt. Men Sverige har också tappat placeringar i internationella index över länders konkurrenskraft under senare år – främst på grund av brister i utbildningssystemet, infrastrukturen samt på arbets- och bostadsmarknaden. Vissa forskningsresultat tyder på att Sveriges attraktionskraft för utländska investerare har minskat något gentemot konkurrentländer i övriga Norden och Västeuropa.

KONJUNKTUREN STYR

De nya strukturella förutsättningarna för internationellt företagande har i kombination med Sveriges attraktionskraft bidragit till en kraftig

SVERIGE FORTSATT ATTRAKTIVT

Utländska direktinvesteringstillgångar som andel av BNP
2000–2016, procent

Källor: UNCTAD; SCB; Business Sweden (2018)

ökning av den utländska affärsnärvaron. Men de årliga utländska direktinvesteringarna i Sverige går även upp och ned med konjunkturen. Den varierande investeringsnivån avspeglar det faktum att företagen tenderar att expandera verksamheten och ta sig an nya marknader i goda tider (då priserna också oftast är högre), medan deras entusiasm inför utlandsexpansion svalnar när tiderna är sämre.

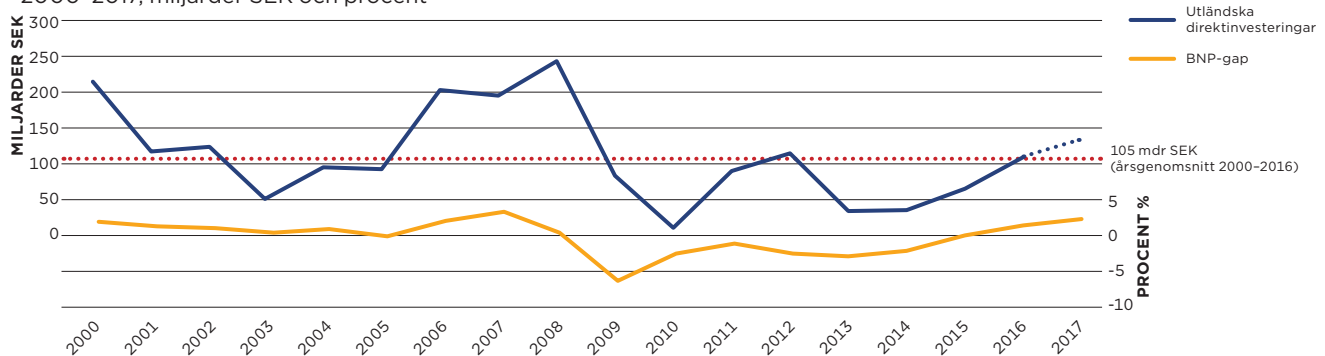
Diagrammet nedan visar hur de årsvisa volymerna av utländska direktinvesteringar i Sverige varierar med det så kallade BNP-gapet, som visar skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP och är ett mått på konjunkturen. När kurvan ligger över nollstrecket är konjunkturen god och tvärtom. De utländska direktinvesteringarna i Sverige uppgick till 104 miljarder SEK 2016, vilket är i nivå med genomsnittet för perioden 2000–2016. Prognosen för 2017 är fortfarande mycket osäker när denna rapport skrivs.

Som diagrammet längst ned på sidan visar är det framför allt företag från Norden och andra europeiska länder som är närvarande i Sverige. Amerikanska företag har tappat relativt sett i betydelse det senaste decenniet, samtidigt som asiatiska företag – främst kinesiska och indiska företag – har ökat sin närvaro i Sverige markant, om än från låga nivåer.

Holdingbolag i främst Luxemburg och Nederländerna är på papperet stora investerare i Sverige, men i de flesta fall finns det kontrollerande moderbolaget någon annanstans, ibland till och med i Sverige. SCB har gjort en kartläggning av utländska så kallade *Special Purpose Entities*, som är bolag skapade för andra ändamål än att bedriva affärsverksamhet, till exempel av skatteskal. 2015 uppgick de utländska direktinvesteringstillgångarna i sådana bolag i Sverige till 185 miljarder SEK, vilket motsvarade knappt 8 procent av totalen.

INVESTERINGARNA FÖLJER KONJUNKTUREN

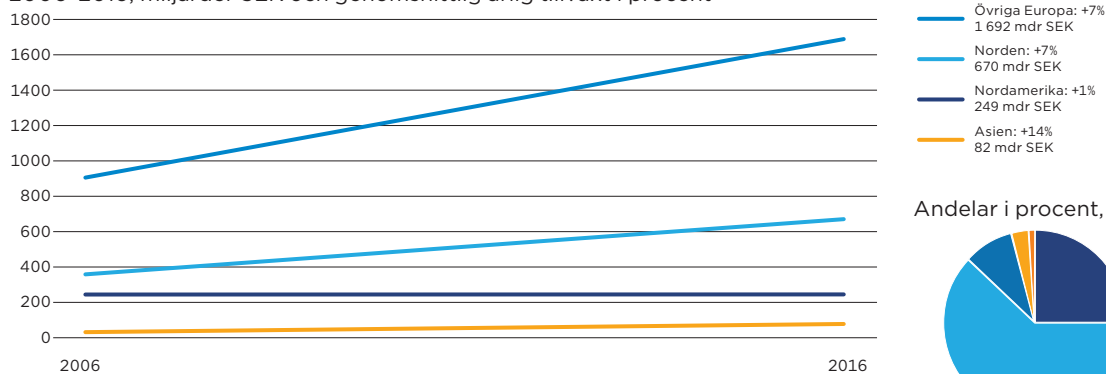
Årliga inflöden av utländska direktinvesteringar och BNP-gap i Sverige 2000–2017, miljarder SEK och procent

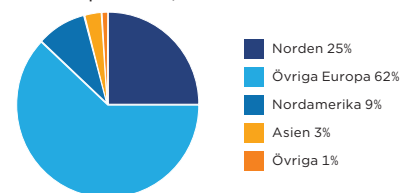
Källor: SCB; Konjunkturinstitutet; Business Sweden (2018)

EUROPEISKA FÖRETAG DOMINERAR

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige 2006–2016, miljarder SEK och genomsnittlig årlig tillväxt i procent

Andelar i procent, 2016

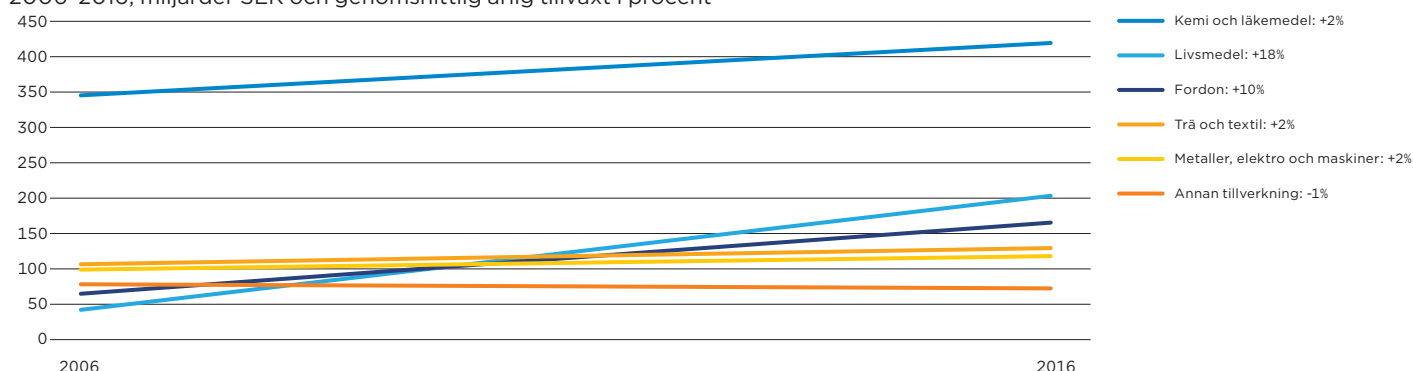

Not: De totala utländska direktinvesteringstillgångarna i Sverige uppgick till 2 725 mdr SEK 2016; alla beräkningar i löpande priser
Källor: SCB; Business Sweden (2018)

TILLVERKNINGSINDUSTRIN FORTFARANDE STÖRST...

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige

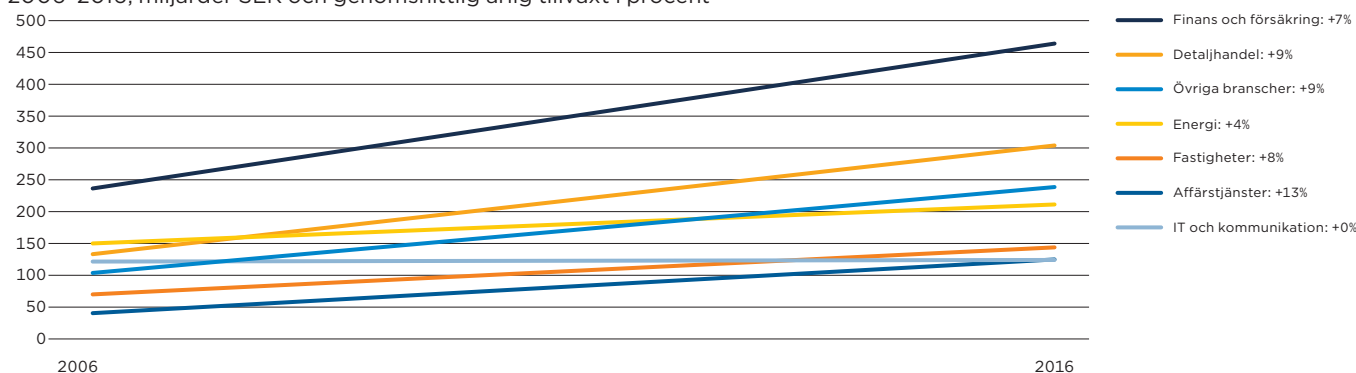
2006-2016, miljarder SEK och genomsnittlig årlig tillväxt i procent

... MEN ANDRA BRANSCHER LOCKAR

Utländska direktinvesteringstillgångar i Sverige

2006-2016, miljarder SEK och genomsnittlig årlig tillväxt i procent

Not: Alla beräkningar i löpande priser
Källor: SCB; Business Sweden (2018)

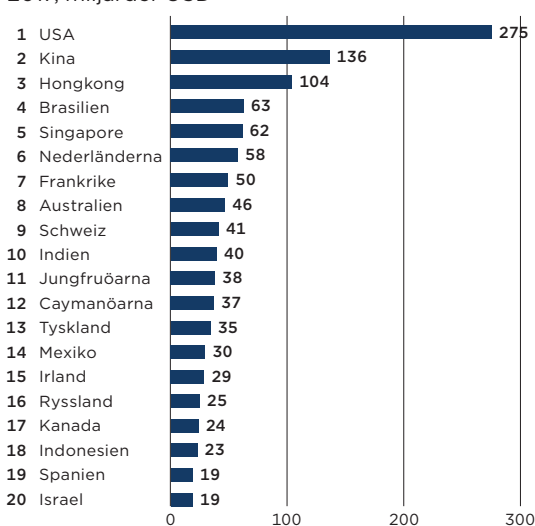
De samlade utländska direktinvesteringarna i den svenska tillverkningsindustrin uppgick till 1 110 miljarder SEK 2016. Där ingår branscher som kemi och läkemedel (420 miljarder SEK), livsmedel (204 miljarder SEK) och fordon (166 miljarder SEK), se diagrammet högst upp på sidan.

Vid sidan av tillverkningsindustrin är det finans och försäkringar (465 miljarder SEK), detaljhandel (306 miljarder SEK) och energi (212 miljarder SEK) som attraherar stora utländska investeringar. Diagrammet ovan visar en särskilt snabb årlig tillväxttakt för investeringar inom affärstjänster och detaljhandel.

Diagrammet till höger visar de mest betydande mottagarländerna för utländska direktinvesteringar 2017. Sverige var under året på 23:e plats.

LÄNDERNAS 20-I-TOPP

Inflöde av utländska direktinvesteringar 2017, miljarder USD

Källor: UNCTAD; Business Sweden (2018)

STATISTIKEN OCH INVESTERINGSFRÄMJANDET

NYTTAN FÖR SVERIGE

I investeringsfrämjande organisationer världen över har länge funnits en insikt att statistiken över utländska direktinvesteringar inte ger särskilt god vägledning för att bedöma verksamhetens resultat. Inte för att statistiken skulle vara inkorrekt eller missvisande – tvärtom tjänar den syftet att vara en pusselbit i beräkningen av länders betalningsbalans och övriga nationalräkenskaper mycket väl. Siffrorna används också brett av politiker och i media för att de har genomslagskraft och är internationellt jämförbara.

ANDRA SÄTT ATT MÄTA

För organisationer som Business Sweden finns anledning att följa utvecklingen av så kallade referensmått, varav några exempel listas i bilden på motstående sida. Referensmåten ger en indikation på hur de utländska direktinvesteringarna används till satsningar och utveckling av verksamheter i Sverige över tid. Dessa och andra data kan användas för att utvärdera investeringsfrämjandets bidrag att kanalisera finansiella transaktioner till utländsk operativ verksamhet i Sverige.

Investeringsfrämjande organisationer, inklusive Business Sweden, följer upp verksamhetens resultat genom andra mått – främst genom att registrera de konkreta investeringsprojekt man arbetat med och bidragit i.

Dessa mer företagsnära mått tar hänsyn till aspekter som inte fångas upp av direktinvesteringssstatistiken. Det kan handla om etableringar av mindre, innovativa utländska företag med intressanta verksamheter för Sverige och som på sikt lämnar ett viktigt bidrag till dynamiken och omställningsförmågan i den svenska ekonomin.

Detsamma gäller strategiska allianser och andra internationella företagssamarbeten.

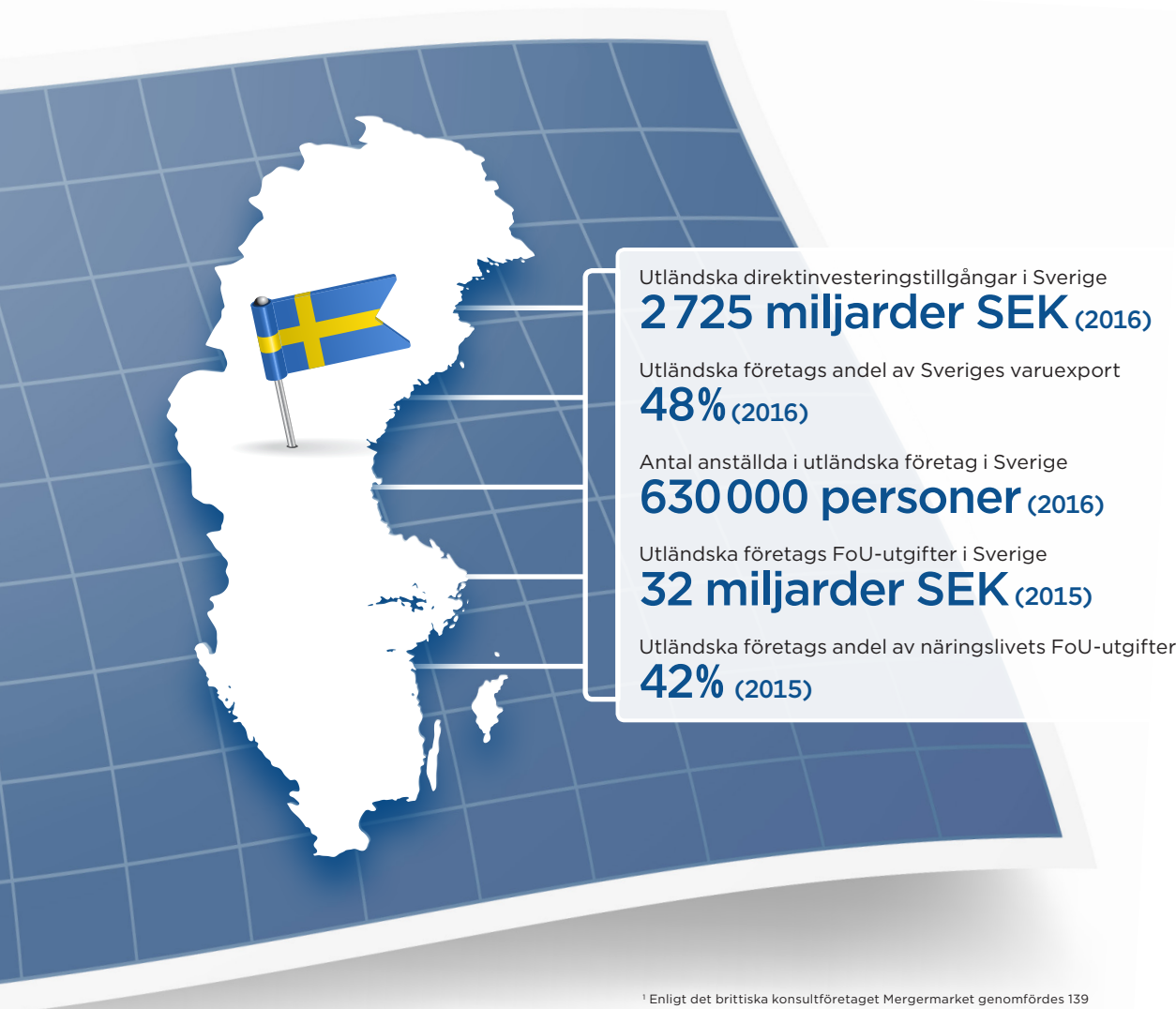
De flesta investeringsfrämjande organisationer är endast undantagsvis inblandade i utländska förvärv av inhemska företag, och då som en aktör av många¹. Dessa förvärvstransaktioner uppgår ofta till stora belopp. Vidare ingår i statistiken många bokföringsmässiga transaktioner som genomförs inom koncerner, däribland olika låneupplägg som drivs av företagens skatteplanering.

FÖRTJÄNSTER OCH BRISTER

Det finns därför behov av mer affärsnära och – för investeringsfrämjande organisationer som Business Sweden – mer relevant information om företags etableringar och expansionsinvesteringar i utlandet än vad den offentliga direktinvesteringssstatistiken kan erbjuda.

Flera konsultföretag har byggt upp databaser som kontinuerligt samlar in uppgifter om internationella företagsinvesteringar ("FDI-projekt") över hela eller delar av världen. Uppgifterna identifierar företagen och beskriver investeringarna, inklusive storleken på investerat kapital och antal skapade arbetstillfällen. De senare uppgifterna är dock sällan tillförlitliga och bygger på uppskattningar genom jämförelser med liknande projekt.

Databaserna är inte heller heltäckande utan bygger på företagens egen information, pressmeddelanden och tidningsuppgifter. Ofta bidrar investeringsfrämjande organisationer till att lyfta det egna landets resultat genom regelbunden rapportering till konsultföretagen. För bevakning av företags strategier för utlandsexpansion, jämförelser med konkurrentländer och viss branschanalys kan informationen ändå vara värdefull.

¹ Enligt det brittiska konsultföretaget Mergermarket genomfördes 139 utländska förvärv av svenska företag under 2017, bland andra Bambora, Nordic Cinema Group och Wallenius Lines.

Källor: SCB; Tillväxtanalys; Business Sweden (2018)

EXEMPEL PÅ UTLÄNDSKA FÖRETAGS INVESTERINGAR I SVERIGE

NYA AKTÖRER

Under 2017 medverkade Business Sweden och dess regionala partners till 55 utländska investeringar i Sverige i form av nyetableringar, affärssamarbeten, kapitalinvesteringar och expansioner. På de följande sidorna presenteras tre utländska etableringar som särskilt uppmärksammades under året.

Nästa steg i internationaliseringen av den svenska ekonomin kommer att handla om de små och medelstora företagens internationaliseringsprocesser, om lokaliseringen av huvudkontor och FoU, om strategiska allianser, om globalt entreprenörskap och *born globals* och om individer som cirkulerar in och ut ur Sverige för högkvalificerat arbete, forskning och studier. Idag liksom i framtiden kommer Business Swedens fokus inte att vara på investeringsvolym, utan på en kvalitativt intressant utveckling av de utländska direktinvesteringarna och därmed den svenska ekonomin.

DATACENTER

Syftet med investeringsområdet och projektet "Data Centers by Sweden" är att marknadsföra Sverige som en lokalisering för större eller strategiska datahallar. Den primära målgruppen är internationella webbtjänstbolag med eget behov av datorkraft i Europa. Den sekundära målgruppen är driftbolag som bygger och driver storskaliga datacenters åt kunder som vill outsource sin IT-drift.

AMAZON WEB SERVICES (AWS)

AWS levererar digital moln-infrastruktur till företag och är en av de världsledande aktörerna inom området. AWS molnplattform används av företag i 190 länder och för att möta denna efterfrågan har de i dagsläget etablerat datacenter i 18 geografiska regioner runt världen. Företaget är en del av den amerikanska Amazon-koncernen som har en omsättning på runt 180 miljarder USD och 566 000 anställda. AWS omsätter cirka 17 miljarder USD.

I april 2017 offentliggjorde AWS sina planer att etablera en ny datacenterregion i Mälardalen med tre datacenter i Katrineholm, Västerås och Eskilstuna. Detta kompletterar företagets nuvarande europeiska datacenterverksamhet i London, Frankfurt, Irland och Paris. De storskaliga datacentren planeras gå i drift under 2018. Investeringen är den enskilt största i Sverige i sitt slag, men även en av AWS största investeringar globalt då de väljer att bygga egna anläggningar på varje ort. AWS har en växande kundbas i Sverige och företaget ser därför en möjlighet att erbjuda en starkare digital infrastruktur med maximal hastighet för svenska och nordiska molnkunder.

Darren Mowry, ansvarig för företagets affärsutveckling inom EMEA, kommenterade vid publiceringen att Sveriges blomstrande startup-miljö, starka fiberinfrastruktur, höga andel förnybar energi samt kvalificerad arbetskraft var andra faktorer som påverkade deras val att etablera sin nästa AWS-region i Sverige.

Investeringens storlek är inte officiell, men AWS VD Andy Jassy kommenterar att "det är en stor investering inte bara i själva infrastrukturen utan också i personal vi anställer. Över tid kan det handla om miljarder dollar om Stockholm är en framgångsrik region, och alla regioner som vi lanserat hittills har varit framgångsrika".

För att belysa den ekonomiska effekten av data-centeretableringar skrev SWECO under 2017 en rapport om Facebooks etablering i Luleå. Analysen visar på en samlad effekt under byggnationsfasen på 4 700 årsarbetskrafter från perioden 2012–2016 samt 400 årsarbeten direkt och indirekt i anläggningens drift. Utöver detta tillkom kapitalinvesteringar och arbetstillfällen relaterat till uppgraderingar av maskinpark, skatteintäkter från elförsörjning, samt utbudseffekter och andra kvalitativa effekter.

ICT (INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES)

Syftet med investeringsområdet är att påskynda digitaliseringen och stärka den svenska ICT sektorn genom att få världsledande internationella IT och telekomföretag att förlägga FoU eller nordiska huvudkontor i Sverige. För att behålla Sveriges position bland de ledande innovationsländerna, både när det gäller utveckling och användning av ny teknik, så är det viktigt att den svenska ICT-branschen jobbar med de bästa företagen i världen. Det gör etableringar av världsledande ICT-bolag i Sverige viktigt.

HCL TECHNOLOGIES

HCL Technologies är ett multinationellt IT-bolag med bas i Indien. Deras verksamhet fokuserar på innovativa tekniklösningar inom bland annat *Internet of Things*, moln, automation och cybersäkerhet. Företaget har verksamhet i 32 länder och en global omsättning på 7,2 miljarder USD.

Under 2015 köpte företaget Volvo IT:s externa verksamhet, vilket är en av de största IT-affärer som ett indiskt bolag någonsin gjort. Företagets VD, Anant Gupta, kommenterade uppköpet genom att beskriva att "dealen perfekt belyser HCL:s mission att utveckla sin verksamhet med en innovationsdriven attityd" samt att "vi är exalterade att driva affärstransformation genom IT för ett av världens ledande bolag".

Som ett nästa steg på sin nordiska tillväxtresa beslutade sig företaget 2017 för att öppna ett nytt globalt leveranscenter i Göteborg med mer än 150 anställda och fokus på stordatorhantering och tjänster för fordonsindustrin, en investering på drygt 20 miljoner SEK. Antalet anställda förväntas

dubblas inom ett år. Det nya kontoret fungerar som en central knutpunkt i HCL:s globala leveransnätverk, vilket tillhandahåller moderna IT-tjänster med syfte att hjälpa företag och myndigheter att utveckla sina verksamheter.

Pankaj Tagra, Senior Vice President och Nordenchef hos HCL Technologies, säger: "Norden är en stark tillväxtmarknad för HCL och vi har kontinuerligt investerat i lokala leveranscentra för att ge kunderna ökat värde. Vårt nya leveranscenter i Göteborg stödjer denna tillväxt och gör det möjligt för oss att komma närmare många av våra kunder i Norden. Samtidigt är det nya leveranscentrat en del av vår satsning på en global så kallad *Shared Services*-modell, genom vilken vi tillhandahåller kunder högkvalitativa, industrialiserade tjänster för stordatormiljöer, öppna system och digitala satsningar".

HCL belönades under hösten 2017 med utmärkelsen Göteborgs Stads nyckel tack vare att företaget bedöms vara ett av de internationella företag som är viktigast för regionen.

DETALJHANDEL (RETAIL)

Detaljhandeln har stor betydelse för Sveriges ekonomi genom 11 procent av BNP och en halv miljon sysselsatta. Utländska etableringar inom svensk detaljhandel skapar tillväxt och fler jobb, framförallt för unga. De skapar också diversifiering och gör marknaden mer attraktiv ur boendes, besökares, städernas och fastighetsägarnas synvinkel samt bidrar med kompetens, innovation i processer, tjänster och nya teknologier. De internationella aktörerna inom detaljhandeln ökar också efterfrågan hos svenska tjänsteleverantörer inom logistik, marknadskommunikation med flera.

UNIQLO

UNIQLO är en japansk global klädkedja och är efter H&M och Inditex världens tredje största retailer. Företaget grundades 1949 och har sedan dess sett en stor utveckling till dagens 1 920 butiker globalt och en omsättning på cirka 50 miljarder USD. UNIQLO har sedan tidigare butiker i 5 europeiska länder. I januari 2018 meddelade företaget att de öppnar en nordisk flaggskeppsbutik i Stockholm under hösten

2018. Butiken är 1 580 kvadratmeter stor, har fyra våningar och ligger på Hamngatan invid Kungsträdgården.

Företagets VD, Tadashi Yanai, kommenterade investeringsbeslutet: "Vi är oerhört stolta och känner en stor ära inför vår lansering i Sverige under 2018, året som också innebär 150 år av diplomatiska relationer mellan Japan och Sverige. Vår introduktion på den svenska marknaden innebär också vår första etablering i Norden vilket stämmer väl överens med våra planer på fortsatt expansion i Europa. Sverige är en av världens mest inn-

ovativa nationer och är ett land som uppskattar såväl teknologi som design och är ledande inom modern livsstil. Jag hoppas att det svenska folket kommer att ta till sig vårt koncept LifeWear och göra det till sitt".

UNIQLO har tidigare samarbetat med ett stort antal mönsterdesigners i Sverige, såsom Almedahls, Petra Börner, Nina Jobs, Bengt & Lotta, Lisa Larson och 10-gruppen, där mönstren använts i UNIQLO:s kollektioner globalt.

TRENDSPANING

INVESTERINGS- LÄGET TILL 2025

Nypublicerade siffror från FN-organet UNCTAD visar att de globala direktinvesteringarna föll med 23 procent 2017 jämfört med året innan – till 1 430 miljarder USD från 1 868 miljarder USD – främst till följd av en kraftig nedgång i Europa och Nordamerika. Antalet internationella företagsförvärv och fusioner liksom transaktionsvolymen minskade, men är på en fortsatt hög nivå. Siffrorna går på tvärs mot den fortsatta goda utvecklingen av global BNP och internationell handel.

Avmattningen kan indikera att konjunkturen nu har toppat i Europa och Nordamerika. En framåtblick mot 2025 tar fasta på följande faktorer som kommer att påverka de globala direktinvesteringarna:

- Världskonjunkturen kommer att plana ut men vara fortsatt god de närmaste åren, vilket ger en bra grund för en robust utveckling av de internationella direktinvesteringarna. Efter många år av underinvesteringar finns ett uppdämt investeringsbehov i Europa liksom i tillväxtekonomierna inom särskilt industri, jordbruk och infrastruktur. Om Trump-administrationens investeringsprogram för USA:s infrastruktur blir verklighet kan detta även innebära öppningar för utländska investerare.

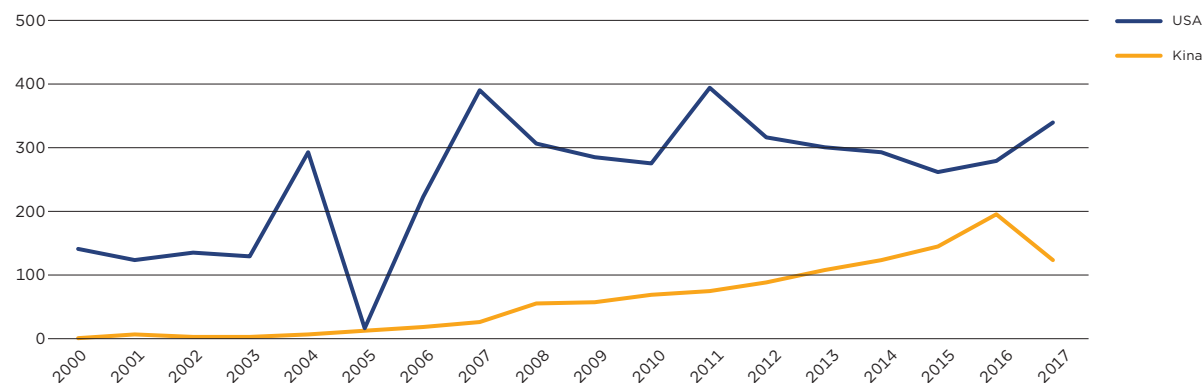
- Som Business Sweden konstaterar i den nyligen publicerade rapporten *Tjänsterevolutionen – en global möjlighet för Sverige och svenska företag* (2018) blir näringslivet och den internationella handeln alltmer tjänsteorienterade. Detta innebär att internationell expansion mer sällan kommer att handla om stora kapitalinvesteringar i maskiner och utrustning. Samtidigt kan direktinvesteringarna skjuta i höjden till följd av internationella företagsförvärv i högt värderade tjänsteföretag.

- Nya förutsättningar för tillverkningsindustrin kommer att dämpa takten i lokaliseringen av produktion till låglöneländer, vilket har varit en viktig drivkraft bakom de senaste decenniernas kraftiga ökningsar av de internationella direktinvesteringarna. Ökad automation, digitalisering och krav från kunderna på innovationskraft och snabba omställningar gör det mindre intressant för företag att hantera insatsvaror med långa leveransvägar. Business Sweden belyser de nya förutsättningarna i rapporten *Därför tillverkar vi i Sverige* (2015).

- Internationaliseringen av tillväxtekonomiernas näringsliv kommer att fortsätta i snabb takt, vilket driver upp de globala direktinvesteringarna. Bilden nedan illustrerar kinesiska företags utlandsexpansion sedan år 2000. Kina var i egenskap av säte för kinesiska företag på tredje plats efter USA och Japan i en rangordning av de mest betydande länderna för utgående direktinvesteringar 2017.
- De kinesiska företagens expansion har framkallat negativa politiska reaktioner i främst avancerade ekonomier, kopplade till bristen på ömsesidighet i investeringspolicies samt uppfattningen att kinesiska företag konkurrerar på andra villkor, ekonomiskt uppbackade av den kinesiska staten. I förlängningen kan reaktionerna omsättas i praktisk politik och därmed skapa en motvikt till den pågående globaliseringen av näringslivet. USA har till exempel stoppat flera kinesiska uppköpsförsök av amerikanska företag under året. I EU har flera länder agerat för att skapa ett enhetligt regelverk för granskning av utomeuropeiska förvärv av europeiska företag.
- Det faktum att små och medelstora företag kommer att internationaliseras snabbare och i större utsträckning än idag kommer att ge ett visst positivt avtryck i siffrorna över internationella direktinvesteringar. Trenden mot *open innovation* – där storföretag bjuder in mindre partners att verka i deras forsknings- och innovationsmiljöer – kommer att intensifieras.
- Sannolikt är det ändå USA:s nyligen beslutade skattereform – en kraftig sänkning av bolagsskatten samt en skatterabatt på amerikanska bolagsvinster som tas hem till USA – som kommer att ha den största påverkan på de globala direktinvesteringarna de närmaste åren. I diagrammet nedan framgår den dramatiska effekten av en tillfällig amerikansk skatterabatt på hemtagning av vinster i utlandet (2005). Drygt hälften av USA:s direktinvesteringstillgångar i utlandet på 7 800 miljarder USD är lokaliserade i Europa.
- Ur ett svenskt perspektiv ger särskilt Asiens snabba internationalisering av näringslivet möjligheter att attrahera asiatiska företag som söker närvaro i Europa. Även Storbritanniens kommande utträde ur EU ("Brexit") ger vissa nya möjligheter för utländska direktinvesteringar i Sverige.

KINESISKA FÖRETAG PÅ FRAMMARSCH

Årliga utflöden av direktinvesteringar
2000–2017, miljarder USD

Källor: UNCTAD; Business Sweden (2018)

BILAGA

INVESTERINGAR I STATISTIKEN

Direktinvesteringar över nationsgränserna är finansiella transaktioner som ett företag genomför i samband med etablering eller förvärv av en verksamhet i utlandet och i den ekonomiska relationen med ett redan etablerat dotterbolag. Beroende på om perspektivet är mottagarlandet eller avsändarlandet talar man i statistiken om ingående – eller utländska – direktinvesteringar respektive utgående direktinvesteringar (*Foreign Direct Investment*, FDI, eller *Outward Direct Investment*, ODI).

I något skede kan det bli aktuellt för ett företag att etablera en egen närvaro på utlandsmarknaden, för att expandera och diversifiera verksamheten på plats och ytterligare öka försäljningen. Detta kan ske genom att företaget bildar ett utländskt dotterbolag och bygger verksamheten från noll. Företaget kan också välja att starta sin verksamhet i utlandet genom att köpa ett företag som redan är verksamt på marknaden. I båda fallen säger man att företaget gör en direktinvestering. Detta är en internationellt definierad, teknisk term som används av statistikmyndigheter världen över och innebär att företaget vid en etablering förvärvar minst 10 procent av rösttalet i ett bolag i utlandet, i syfte att kontrollera bolaget och äga det långsiktigt. I praktiken innebär de flesta etableringar i utlandet att det investerande företaget tar full kontroll över ett bolag och en verksamhet.

SÅ SÄGER SIFFRORNA

Uppgifter om utländska direktinvesteringar i Sverige samlas in av Statistiska Centralbyrån

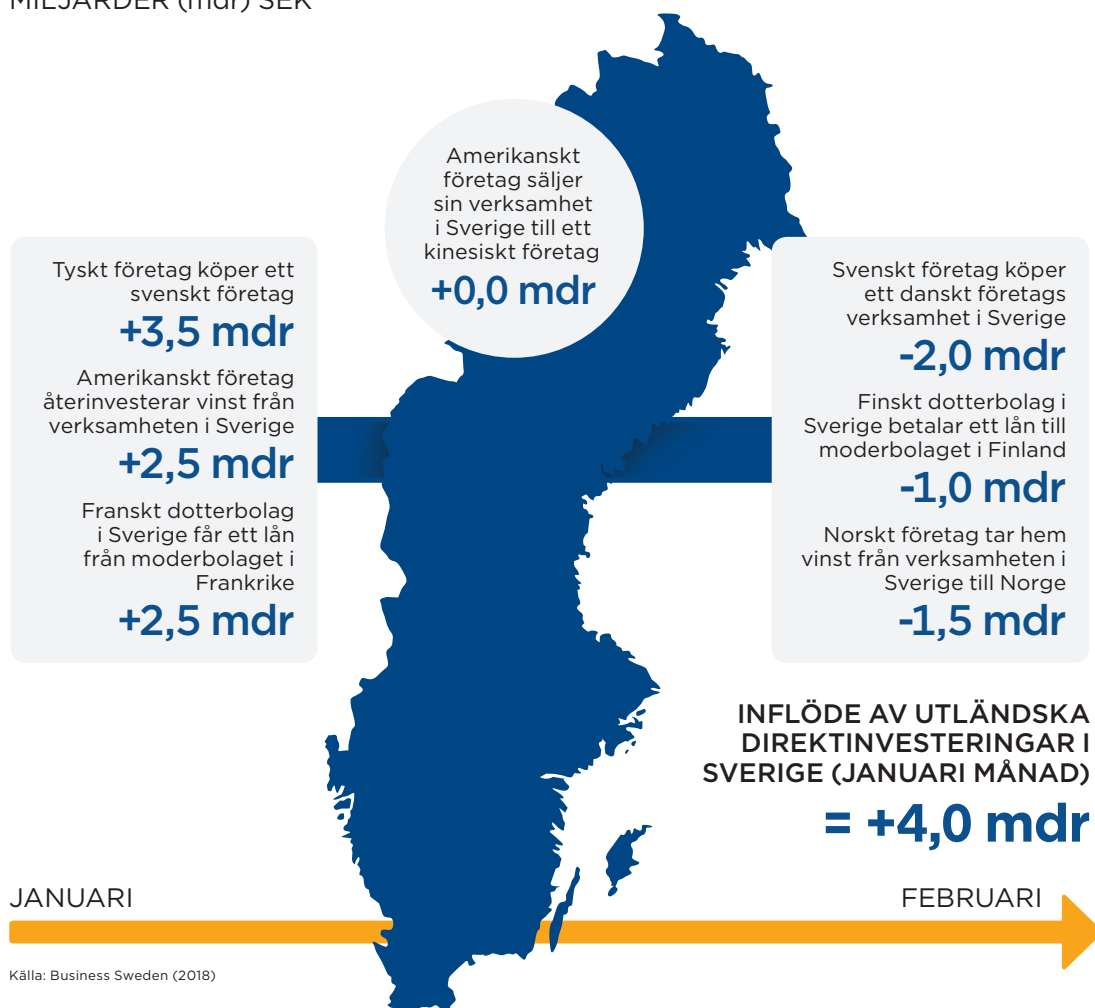
(SCB) på uppdrag av Riksbanken, som del av underlaget till betalningsbalansen och nationalräkenskaperna. Rapporteringen av uppgifter från företag som etablerar sig i Sverige eller redan är verksamma här är obligatorisk. Insamlingen sker månadsvis med rapportering av utländska direktinvesteringar varje kvartal, samt i en årsvis enkät av de samlade utländska investeringarna i Sverige – de totala tillgångarna i eget kapital (aktier) samt nettot av lån och fordringar mellan moderbolag och de svenska dotterbolagen.

Som bilden på motstående sida visar byggs inflödet av utländska direktinvesteringar i Sverige upp av en mängd olika transaktioner. Det är viktigt att komma ihåg att samtliga transaktioner är helt finansiella till sin natur och att de äger rum i ett direktinvesteringsförhållande mellan moderbolaget i utlandet och dotterbolaget i Sverige. Det går alltså inte att avgöra vad medlen används till i verksamheten i Sverige – om de går till att bygga ut fabriksområdet, köpa in en ny maskinpark, avlöna personal eller bara läggas i kassan.

För att belysa vilka så kallade reala investeringar som företagen gör i Sverige – i byggnader, maskiner och utrustning – finns annan statistik (som inte redovisas här). Det är också ett faktum att en allt större del av företagets satsningar går åt till IT-utrustning och mjukvara, utbildning av personalen och utveckling av nya produkter. De utgifterna bokförs inte som reala investeringar men kan vara nog så betydelsefulla som till exempel en uppgradering av maskinparken.

Utländska företags förvärv av svenska företag är normalt en stor pluspost i direktinvesteringssstatistiken under rubriken eget kapital. Inflödena

EN MÅNAD AV UTLÄNDSKA DIREKTINVESTERINGAR I SVERIGE (EXEMPEL) MILJARDER (mdr) SEK

av utländska direktinvesteringar minskas på motsvarande sätt vid svenska företags köp av utländska företags verksamheter i Sverige, eller i det fall då ett utländskt företag avvecklar sin verksamhet i landet. Statistiken visar nettot av alla transaktioner som involverar utländska köp och försäljningar av svenska företag. Om affären handlar om till exempel ett amerikanskt företags köp av ett franskt företags verksamhet i Sverige blir nettot noll – det amerikanska moderbolaget redovisar ett aktieköp och det franska moderbolaget en aktieförsäljning. Det utländska ägandet kvarstår men har bytt identitet, från franskt till amerikanskt.

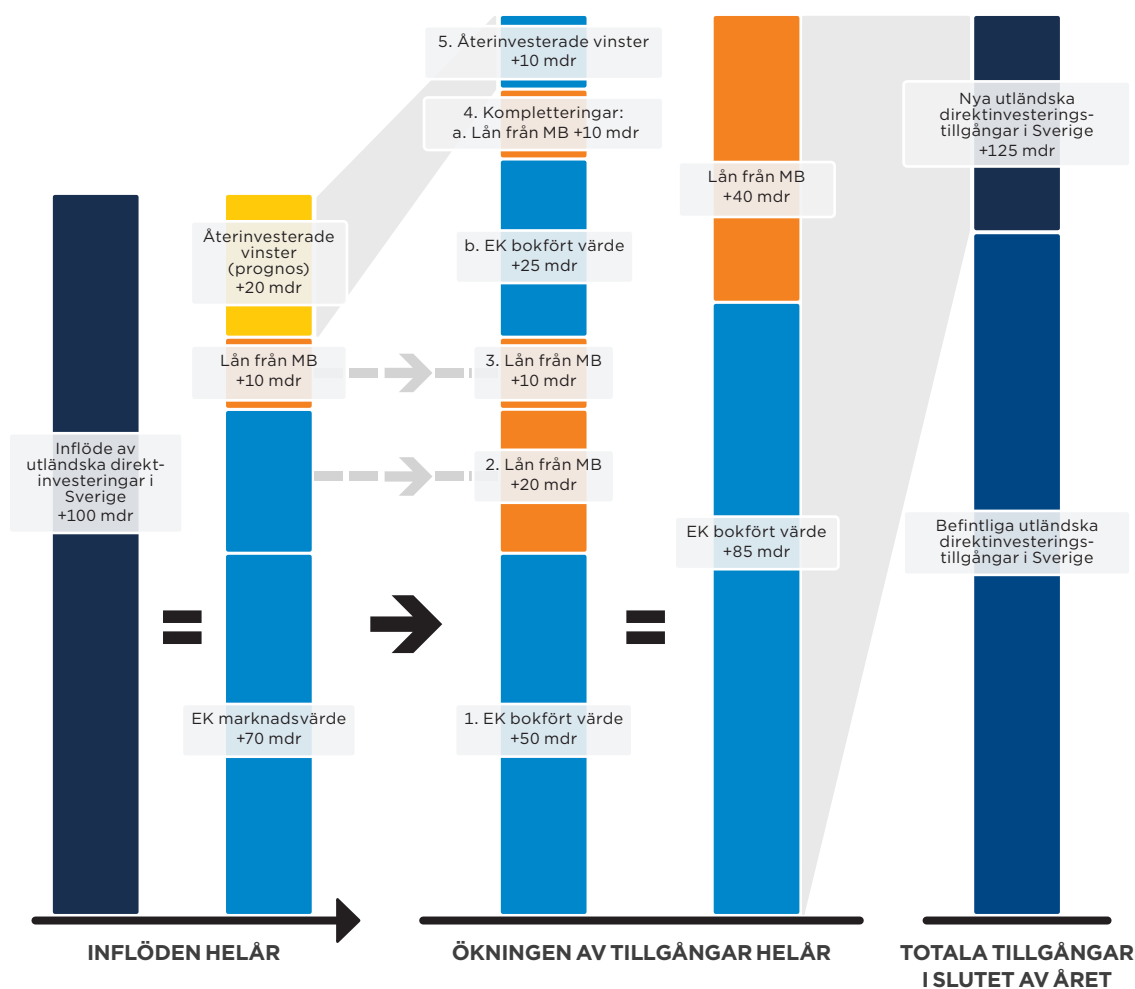
En annan post är moderbolagets lån till dotterbolaget som kanske görs i syfte att finansiera en expansionsinvestering. Dotterbolagets åter-

betalning av lån till moderbolaget innebär då en minskning av de utländska direktinvesteringarna i Sverige. SCB gör en prognos över de vinstmedel som de utländska företagen väntas generera i Sverige under året – och förutsätter att en viss del återinvesteras i den svenska verksamheten – samt adderar beloppet till den årsvisa statistiken över inflöden av utländska direktinvesteringar.

FRÅN INFLÖDEN TILL TILLGÅNGAR

Vid den årliga sammanställningen av uppgifter om de samlade utländska direktinvesteringarna (tillgångarna) i Sverige redovisas eget kapital till bokfört värde, i motsats till den löpande statistiken (som avser transaktioner) där eget kapital redovisas till marknadsvärde. Detta

KOPPLINGEN MELLAN INFLÖDEN OCH TILLGÅNGAR (EXEMPEL) MILJARDER (mdr) SEK

Not: EK = Eget kapital; MB = Moderbolaget
Källa: Business Sweden (2018)

innebär att posten eget kapital reduceras med det överskjutande beloppet, medan posten lån från moderbolaget ökas med samma belopp (se 1. och 2. i bilden ovan). De redan redovisade lånen från moderbolagen lyfts in i tillgångsstatistiken (se 3.).

Samtidigt kompletteras och justeras beloppen som ingår i den löpande sammanställningen (se 4.a. och 4.b.). Mindre transaktionsvärden som inte tidigare tagits upp kan nu komma att lyftas in. Prognosen över återinvesterade vinstmedel ersätts med de faktiska beloppen (se 5.) som rapporteras in av företagen och blir en del av posten eget kapital. Historiken visar att prognosen oftast överskattar storleken på de återinvesterade vinstmedlen.

I exemplet ovan ökar därmed de redovisade utländska direktinvesteringarna från 100 till 125 miljarder SEK vid omvandlingen från årsvisa inflöden till tillgångar i slutet av året. Fördelningen mellan tillgångsposterna blir 85 miljarder SEK eget kapital (50 miljarder SEK eget kapital till bokfört värde + 25 miljarder SEK kompletteringar och justeringar + 10 miljarder SEK återinvesterade vinster) och 40 miljarder SEK lån från moderbolaget (20 miljarder SEK som utgjorde skillnaden mellan redovisningen av eget kapital till marknadsvärde och bokfört värde + 10 miljarder SEK i under året redovisade lån från moderbolaget + 10 miljarder SEK kompletteringar och justeringar).

Källor:
Entreprenörskapsforum
Eurostat
Konjunkturinstitutet
Statistiska Centralbyrån (SCB)
Tillväxtanalys
United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

Vi hjälper svenska företag öka sin globala försäljning och internationella företag investera och expandera i Sverige.

BUSINESS SWEDEN Box 240, SE-101 24 Stockholm, Sweden
World Trade Center, Klarabergsviadukten 70
T +46 8 588 660 00 F +46 8 588 661 90
info@business-sweden.se www.business-sweden.se

